

De l'armari a la galeria

“Retorn a la normalitat... 40 anys després del carrer, els cartells entren al museu” és l'eslògan escollit per a la inauguració, el 22 de març passat, de l'exposició commemorativa sobre el Maig del 68 al Museu Rignault d'Òlt (Llenguadoc). El 5 d'abril, a la sala de subhastes Drouot de París, més de 240 cartells trobaren la seva cotització actual. Quin dubte hi ha que, quaranta anys després dels esdeveniments, l'època dels falsos i dels veritables escrúpols va revolucionada. Els cartells de maig i juny de 1968 són reivindicats com el que ja han esdevingut obertament: peces de col·lecció, tal com ho va vaticinar Marc Brun el 3 de juliol de 1968 a la revista *Noir et Blanc*: “Els amants dels souvenirs se'ls trauen de les mans... en pocs anys assoliran sumes importants a les subhastes. I, qui

Els cartells del Maig del 68 es converteixen en peces de col·lecció.

sap, potser un dia faran una entrada oficial al no menys oficial Gabinet de les Estampes.”

En efecte, les càmeres dels col·leccionistes privats i les parets dels museus fa temps que han substituït l'armari i el carrer. Així, a tall d'exemple, l'Escola de Belles Arts de París posseeix més de 350 cartells produïts pels tallers populars. (Aquests fons són numerats i accessibles a la xarxa al web <www.ensba.fr/ow2/catzarts>) Emperò, paradoxa del destí, aquests cartells foren concebuts de manera anònima, col·lectiva i per al carrer, sota el control dels artistes participants al Saló de la Pintura Jove i que rebutjaven el concepte d'obra d'art -titllada d'individualista i de mercantilista- destinada al museu

Així, unes obres efímeres, iconografia factual de l'esdeveniment quotidià, desbordants d'excés formal, han esdevingut peces patrimonials destinades a l'eternitat. Se'n traeix l'esperit penjant-les al museu? S'han desnaturalitzat pel camí des de la seva producció fins a la seva entrada a les col·leccions? A dir veritat, tot llegint l'avís al lector del manifest redactat pel mateix Taller Popular –“Maig del 68, principi d'una llarga lluita”-, els artistes haurien previst l'inevitable: “Usar-los [els cartells] amb finalitats decoratives, exhibir-los en centres culturals burgesos o considerar-los objectes d'interès estètic suposaria anul·lar-ne tant la funció com l'efecte. És per això que el Taller Popular sempre s'ha negat a posar-los a la venda.”

1968

- **GENER 1968** Els instituts i les facultats com la de Nanterre (a l'oest de París) o la de Caen coneixen els primers aldarulls. D'una mitjana anual de 150.000 estudiants entre els anys 1955 i 1965, l'any universitari 1967-1968 es passa a 605.000!
- **22/03/1968** La torre administrativa de Nanterre és ocupada pels estudiants liderats per Daniel Cohn-Bendit. Neix el Moviment 22 de Març. La facultat queda tancada fins al primer d'abril. Durant l'abril, les manifestacions es multipliquen.
- **02/05/1968** El primer ministre, Georges Pompidou, viatja a l'Iran mentre se suspenden les classes a Nanterre arran d'incidents amb els estudiants.

- **03/05/1968** Evacuació de la Sorbona per part de la policia. Comencen les barricades al Barri Llatí per part dels estudiants.
- **05/05/1968** Cinc estudiants són condemnats a dos mesos de presó. L'endemà, més de 20.000 estudiants s'hi manifesten en contra deixant més de 600 ferits.
- **07/05/1968** Nova nit de barricades i combats entre estudiants i forces policials.
- **10 i 11/05/1968** Nit de les barricades. Més de 400 ferits i prop de 200 cotxes destrossats.
- **11/05/1968** Pompidou torna de l'Iran i orde-

na a alliberar els estudiants condemnats.

- **13/05/1968** Manifestació de més de 200.000 estudiants a la plaça de la République. La policia evacua la Sorbona i els estudiants la tornen a ocupar.
- **14/05/1968** El president De Gaulle viatja a Romania.
- **15/05/1968** Ocupació de les fàbriques de Renault a Cléon i del teatre de l'Odéon.
- **19/05/1968** De Gaulle, que ha tornat de Romania un dia abans del previst, declara: “La réforme, oui; la chienlit, non” (la reforma, sí; l'enganyifa, no).

El destí dels cartells hi és inscrit, lligat a la seua inevitable factura estètica que, com s'apunta implícitament, els ultrapassa tot reduint-ne la dinàmica originalment política. Enfrontats a aquest inevitable que pretenen conjurar, els artistes del Taller Popular inicien i orquestren la posteritat dels seus cartells, que seran efectivament comprats, col·leccionats, exposats, cotitzats, subhastats, venuts i finalment emmagatzemats als museus. En l'entusiasme del moment, els artistes produeixen més cartells que no se'n penegen, mentre que les litografies rarament són enganxades a les parets. Obren el seu taller a col·leccionistes, marxants, turistes francesos i estrangers, imitant els seus veïns galelístes, que venen cartells signats a benefici dels estudiants. Permeten a aquests mateixos col·leccionistes de mesclar-se d'incògnit, cada matí, als grups encarregats d'apegar cartells per a fer la seua collita del dia. Clouen els ulls al particular modus operandi dels empaperadors, que "pispen no pas pocs" cartells, sense comptar els voltors que en recullen "del fem" després de la batalla campal del 27 de juny de 1968.

Aquella mateixa tardor, es dipositen a la Biblioteca Nacional de França -alt lloc de la memòria- 171 cartells. I, com a colofó, publiquen manifestos en tot semblants a catàlegs temàtics. Els cartells són reproduïts, datats i vinculats

als esdeveniments que els han suscitat. Mitjançant aquests repertoris d'imatges, s'immortalitzen

obres a priori destinades a desaparèixer i se'n controla la difusió. El mateix succeeix amb les pràctiques que originen la immortalització dels cartells i la constitució de les primeres col·leccions. Car no hi ha cap dubte: una vegada aquest recorregut conclòs, previsible i acomplert, les institucions, hereves i guardianes d'una producció, oh!, tan particular, es troben que han d'assumir la discrepància que enfronta obres propagandístiques i obres d'art, "telegrama cerebral i plàstic" d'un dia i peces de col·lecció.

Les autoritats posen fi al mutisme que vetlla la contradicció en què es troben els artistes autors d'aquests cartells. Arribaran a ratificar l'alçament de l'anonimat imperant al voltant dels testimonis i de la reivindicació dels drets? La qüestió és a l'ordre del dia. Al capdavall, la resposta serà "sí". Avui dia, museus i biblioteques custodien els dons dels lladregots de l'època i conserven aquestes obres tan fràgils. Però, demà, els seus conservadors provaran d'obtenir la prova de la paternitat d'unes obres que ja han assolit el rang d'art oficial.

Anne-Marie Garcia

Curadora encarregada d'un fons d'estampes de l'Escola Nacional Superior de Belles Arts de París

■ **20/05/1968** La vaga general s'estén. Més de 6 milions de vaguistes. El festival de Cannes queda suspès.

■ **22/05/1968** Lluites al Barri Llatí. Daniel Cohn-Bendit (que havia escollit la nacionalitat alemanya per evitar el servei militar francès) és expulsat del país.

■ **24/05/1968** Després de dues nits seguides de protestes que deixen més de 500 ferits, De Gaulle anuncia un referèndum.

■ **25/05/1968** Comencen les discussions de Grenelle. Mor un policia a Lió.

■ **27/05/1968** Miting de l'esquerra a Charley. Els accords de Grenelle són signats, però els obrers de Renault i de Citroen els rebutgen

■ **28/05/1968** Dimiteix el ministre de l'Educació Nacional.

■ **29/05/1968** De Gaulle es reuneix amb el general Massu, partidari de l'Algèria francesa i antic colpista. L'esquerra es mobilitza.

■ **30/05/1968** De Gaulle desconvoca el referèndum i anuncia eleccions anticipades. Manifestació dels gaullistes als Champs-Élysées, amb 800.000 assistents.

■ **31/05/1968** La policia obre les oficines de Correus.

■ **01/06/1968** Es pot tornar a trobar gasolina.

■ **05 i 07/06/1968** Lent retorn al treball. El dia 6, les forces antiavalots ocupen les fàbriques

de Renault.

■ **10/06/1968** Mor un estudiant que fugia de la policia.

■ **10/06/1968** Mor un estudiant que fugia de la policia.

■ **11/06/1968** Mor un obrer a Montbéliard (sud de Lió). Noves manifestacions i barricades.

■ **12/06/1968** El poder gaullista dissol diverses organitzacions de l'esquerra.

■ **17/06/1968** Renault vota la represa de la feina. Citroen i Peugeot ho fan tres dies més tard.

■ **30/06/1968** Segona volta de les eleccions legislatives, que marca un fort progrés dels gaullistes.